

DEN NORSKE KYRKJA

Ungdommens kyrkjemøte 2013

PROTOKOLL

UKM13

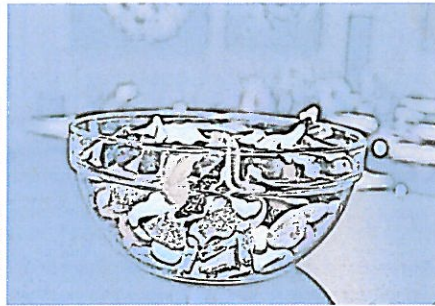
Bergen, Bjørgvin bispedømme

04.-08.10 2013

DIALOG

Definisjon fra Wikipedia:

Dialog er en samtale hvor målet er å forstå den andre. Dialog brukes også i religionssammenheng. Dialog begynner i møte med et annet menneske, som omfatter den religiøse og tradisjonshistoriske tilhørighet. Dialog forutsetter vilje til å lytte på flere plan, og å være åpen for å kunne bli forandret. Dialog kjennetegnes også ved gjensidig tillit og respekt for hverandres ulikheter. Den vanligste form for dialog er den som kalles «det levde livets dialog» og som skjer der mennesker fra ulike religioner kommer sammen i hverdagslivet.

Protokoll Ungdommens kyrkjemøte 2013

Innledning

UKM 01/13 «Konstituering og forretningsorden»

UKM 02/13 «Orienteringssaker»

- Utval for ungdomsspørsmål
- Orientering frå organisasjonane og ungdomsråda i bispedømme
- Rapport frå Kyrkjemøtedelegatane

UKM 03/13 «Val av delegatar til Ufung og Kyrkjemøtet 2014»

UKM 04/13 «Kirkens engasjement for menneskerettighetene»

UKM 05/13 «Hvordan snakke om seksualitet og teologisk uenighet»

UKM 06/13 «Økumenisk dialog»

UKM 07/13 Kyrkje 18-30 «Rom for samtale og engasjement»

UKM 08/13 «Kastediskriminering»

- Uttalelse om kastediskriminering

UKM 09/13 «Hovudtema som skal førebuast til UKM 2014»

UKM 11/13 «Eventuelt»

- Uttalelse om fattigdomsbekjempelse
- Uttalelse om (K)RLE

Disse var med

INNLEDNING

Ungdommens kirkemøte (UKM) 2013 ble arrangert på Hotell Terminus i Bergen 4.-8.oktober.

Hovedtemaet for årets UKM var «Dialog», en oppfølging av fjorårets åpningstema om «Toleranse og dialog». Først og fremst ble dette temaet belyst gjennom bibeltimer ved biskop Halvor Nordhaug, biskop Atle Sommerfeldt og Knut Tveitereid, prest og stipendiat på Norsk lærerakademi (NLA). Mange av sakene hadde også fokus på dialog.

Som vanlig var det delegater fra alle bispedømmene og fra flere av ungdomsorganisasjonene. Det var god spredning blant delegatene i både alder, kjønn og erfaring. Det ble dessverre meldt noen forfall, så på det meste var det 43 delegater til stede. På årets UKM var det en større andel delegater under 20 år i forhold til tidligere år. Ca. 35 % av delegatene har vært med på UKM tidligere. Det vil si at det er en høy grad av utskiftning fra år til år. Det er også tydelig at det blant delegatene til UKM er store forskjeller i alder og bakgrunn, og det er derfor en viktig øvelse i toleranse å kunne respektere hverandres ulike erfaringer og meninger. Vi prioriterer derfor tid til å bli kjent i komiteene og til å skape en god og trygg ramme for komitéarbeidet.

Åpningsdagen startet med Åpningsmøte. UKM fikk hilsener fra leder i Ufung, Gunnhild Nordgaard Hermstad, biskop Halvor Nordhaug, kirkerådets assisterende direktør Gerd Karin Røsæg og avdelingsdirektør Paul Erik Wirgenes. Det var sang og musikk fra lokale ungdommer under ledelse av Torfinn Wang. Under festmiddagen fikk UKM flere hilsener fra generalsekretærer og ledere i organisasjoner og utdanningsinstitusjoner (se gjestelisten). Åpningsgudstjenesten ble holdt i Nykirken, Barnas katedral under ledelse av Gunnhild Nygaard Hermstad og Katja Eidesen. Tilbake på hotellet var det «Bli kjent kveld», med mye latter og moro før det hele ble avsluttet med en kveldsbønn.

Lørdag var det bibeltime og komitéarbeidet startet med en «Kaférunde» der alle komiteene kom med innspill til de andre komiteenes arbeid først i møtet. Søndag morgen var det gudstjeneste i Bergen Domkirke under ledelse av Arnt Johan Vistnes og biskop Halvor prekte. Resten av dagen var preget av første gangs plenum av alle sakene. Det var stort engasjement og det ble en lang dag, som ble avsluttet med vanskelig Quiz-runde og kveldsbønn. Mandag var det utflukt til St.Jacobs, Ungdomskatedralen der prest Anne Line Kroken og ungdomsrådet i Bjørgvin tegnet, fortalte og viste oss rundt. Da vi kom tilbake var det komitéarbeid og start på andre gangs plenum. Alle sakene ble godt debattert og behandlet. Tirsdag ble de siste sakene behandlet i plenum, og det var det valg av delegater til Kirkemøtet og Ufung.

UKM 2013 har som helhet vært et spennende møte, med intens og god komitéjobbing og aktive plenumssamlinger. Delegatene imponerte også i år med både engasjement, kunnskaper og frimodighet til å tale og debattere. Det var sentrale og viktige saker som ble tatt opp, og debattene bar preg av sterkt engasjement. Den foreliggende protokollen peker på mye som er av avgjørende betydning for enkeltmennesker. UKM har utviklet seg til å bli et viktig møtepunkt og inspirasjonssted for engasjerte ungdom i Den norske kirke i årene som kommer.

UKM 01/13

Konstituering, statuttar og forretningsorden for UKM 2013

Ungdommens kyrkjemøte har både *statuttar* og *forretningsorden*. Ved å skilje mellom statuttar, som Kyrkjerådet har vedteke, og forretningsorden fastsett av UKM, er det Kyrkjerådet som vedtek dei grunnleggjande reglane og rammene for UKM, medan UKM sjølv har ansvar for praktisk gjennomføring av møtet.

Statuttar for UKM

1. Ungdommens kyrkjemøte blir arrangert av sekretariatet i Kyrkjerådet. Utvalet for ungdomsspørsmål er med i førebuingar og gjennomføring av Ungdommens kyrkjemøte.
2. Ungdommens kyrkjemøte skal utføre arbeidet sitt i lojalitet mot den evangelisk-lutherske læra.
3. Saker til Ungdommens kyrkjemøte må meldast til sekretariatet i Kyrkjerådet seinast 14 veker før møtet.
4. Ungdommens kyrkjemøte behandlar og uttalar seg i saker som gjeld Den norske kyrkja nasjonalt og internasjonalt. Ungdommens kyrkjemøte har rett til å melde saker til behandling på Kyrkjemøtet.
5. Ungdommens kyrkjemøte vel fire representantar med tale- og forslagsrett til å delta på Kyrkjemøtet.
  - 5.1. Ungdommens kyrkjemøte består av to utsendingar frå kvar av bispedømme i Den norske kyrkja, éin samisk utsending frå kvar av dei tre nordlegaste bispedømme, ein utsending frå Døvekyrkja i Oslo bispedømme, éin utsending frå kvar av organisasjonane som driv ungdomsarbeid knytt til Den norske kyrkja, medlemmer av Utval for ungdomsspørsmål, og dei medlemmer av bispedømmeråda, Kyrkjerådet, Samisk kyrkjeråd og Mellomkyrkjeleg råd som er under 30 år. Dei fire representantane som vart valde til Kyrkjemøtet, blir inviterte til det påfølgjande UKM med møte-, tale-, forslag- og røysterett.
  - 5.2. Utsendingane frå bispedømme blir valde av og blant Ungdomsrådet i bispedømmet, som igjen må vere valde på Ungdomstinget i bispedømmet. Sekretariatet i Kyrkjerådet kan i særskilde tilfelle gi dispensasjon frå dette.
  - 5.3. Utsendingane frå organisasjonane blir nemnde opp av landsstyret til organisasjonane eller liknande. Sekretariatet i Kyrkjerådet kan i særskilde tilfelle gi dispensasjon frå dette.
6. Ungdommens kyrkjemøte vedtek sjølv nærmare reglar og forretningsorden for gjennomføringa av Ungdommens kyrkjemøte.

Vedtak i Kyrkjerådet 12. mars 2010

Forslag til forretningsorden for Ungdommens kyrkjemøte 2013

Plenumsarbeid

1. Ungdommens kyrkjemøte arbeider gjennom plenumssamlingar og komitear.
2. Møtet blir leidd av tre dirigentar. Dei treng ikkje vere blant delegatane. Møteleiinga har plikt til å leie forhandlingane i tråd med dei reglane som til kvar tid gjeld for Ungdommens kyrkjemøte og vanleg møteskikk.
3. Når møtet begynner, skal det veljast eit teljekorps og referentar som under møtet rettar seg etter tilvisingar frå møteleiinga.
4. Når møtet begynner, skal det veljast valkomité. Det veljast ein person frå Utval for Ungdomsspørsmål (Ufung) og to av delegatane.
5. Delegatene teiknar seg til innlegg ved handsopprekking. Det er høve til å ha inntil to korte replikkar og ein svarreplikk til kvart innlegg for å oppklare misforståingar, svare på spørsmål eller liknande.
6. Møteleiinga skal, når det er påkravd, regulere taletid og høve til replikk. Når møteleiinga ønskjer å setje strek, skal ein kunne teikne seg under innlegget til den neste talaren. Møteleiinga kan redigere talarlista for å få fram høgdepunkt i debatten.
7. Den som teiknar seg til forretningsordenen, dagsordenen, voteringsordenen eller for saksopplysning, skal få ordet like etter siste talar. Forslag om å avbryte ei sak, oppheve at strek er sett eller gå direkte til røysting, skal takast direkte opp til votering.
8. I saker der det skal gjerast vedtak, skal behandlinga i hovudsaka skje både i komitear og plenumssamlingar. Ei sak går først til behandling i ein komité, som diskuterer seg fram til ei felles fråsegn som skal leggjast fram for møtet i plenum. Ei sak kan behandlast fleire gonger i plenum eller komité. Dersom ein komité kjem med ei delt innstilling, skal innstillinga frå både fleirtalet og mindretalet leggjast fram for plenumssamlinga. Saker kan òg behandlast direkte i plenum.
9. Delegatene har frammøteplikt til alle komité- og plenumssamlingar. Fråvær skal godkjennast av komitéleiaren eller dirigentskapet etter skriftleg søknad.
10. Ungdommens kyrkjemøte kan gi gjester og andre inviterte talerett. Ein representant for Metodistkirkens Ungdomsforbund blir invitert til å delta på Ungdommens kyrkjemøte, også komitémøta, med møte- og talerett.

Komitéarbeid

11. Sekretariatet i kyrkjerådet set saman komiteane ut frå dei behova ein ser er til stades, og nemner opp ein leiar for kvar komité. Leiaren har ansvar for å koordinere arbeidet i komiteen.
12. Kvar komité skal ha nødvendig sekretærhjelp.
13. Komiteen vel den arbeidsforma og organiseringa som ein finn mest tenleg, for eksempel skiping av underkomitear.
14. For at ein komité skal vere vedtaksfør, må 2/3 av medlemmene vere til stades.
15. Komiteen presenterer innstillinga si ved byrjinga av behandlinga av den saka komiteen har hatt til behandling. Dersom komiteen leverer ei delt innstilling, skal mindretalet også få presentere synet sitt. Fleirtalet og mindretalet skal ha like lang taletid.

Røystingar og val

16. Før ein går til votering, gjer møteleiinga greie for voteringsordenen. Møteleiinga avgjer voteringsordenen i samsvar med god møteskikk, slik at forslag blir tekne opp til votering i logisk rekkjefølgje.
17. Røysting skal gjennomførast ved at det blir vist røysteteikn eller ved skriftleg røysting. Det kan berre røystast ved personleg frammøte. Vedtak skal ha simpelt fleirtal. Delegatar til Ungdommens kyrkjemøte har røysteplikt. UKM kan vedta å fråvike dette prinsippet i enkeltsaker.
18. Ungdommens kyrkjemøte sender fire representantar med tale- og forlagsrett til å delta på Kyrkjemøtet. Tre representantar blir valde av Ungdommens kyrkjemøte, og éin representant blir utnemnd av Utval for ungdomsspørsmål.

Anna

19. Kyrkerådetssekretariatet får fullmakt til å rette skrivefeil og til å gjere redaksjonelle endringar i protokollen.

Det kom inn eit endringsforslag til punkt 17 får Changemaker og Ung kirkesang:

Røysting skal gjennomførast ved at det blir vist røysteteikn, eller ved skriftleg røysting 1) dersom fleirtalet av delegatane ønskjer det. 2) Alle røystingar ved personval skal vere skriftlege. Det kan berre røystast ved personleg frammøte. Vedtak skal ha 3) alminneleg fleirtal. Delegatar til Ungdommens kyrkjemøte har røysteplikt, 4a) men kan stemme avholdent. 4b) men organisasjonsdelegatar har mogleghet til å stemme avholdent.

Forslaget blei røysta over og underpunkt 1, 2 og 3 blei vedteke. Underpunkt 4a og 4b blei nedstemt.

Punkt 17 i forretningsordenen for UKM 2013: Røysting skal gjennomførast ved at det blir vist røysteteikn, eller ved skriftleg røysting dersom fleirtalet av delegatane ønskjer det. Alle røystingar ved personval skal vere skriftlege. Det kan berre røystast ved personleg frammøte. Vedtak skal ha alminneleg fleirtal. Delegatar til Ungdommens kyrkjemøte har røysteplikt. UKM kan vedta å fråvike dette prinsippet i enkeltsaker.

Forslag til vedtak:

- UKM godkjenner forslag til forretningsordenen for UKM 2013 med endringar i punkt 17.
- Innkalling og sakspapir er godkjende
- UKM valde tre personar til dirigentskapet for UKM: Kristian Myhre, Håkon Øvrebø og Mari Haave Dvergsdal.
- Sekretariatet og teljekorps vart ungdomsrådsgjevarar frå dei ulike bispedømma.
  - Sekretariat: Kjetil Viland, Christfried Kaul og Ole Martin Thelin
  - Teljekorps: Petter Rønneberg, Maria Roysdatter Steinsvik, Olav Svanholm, Anne Line Kroken

UKM 02/13 Orienteringssaker

Det blei orientert munnleg om desse sakene:

1. Arbeidet med «Ung i kyrkja» i Kyrkjerådet og Utval for ungdomsspørsmål (Ufung).

Leiar for Utval for ungdomsspørsmål, Gunnhild Nordgaard Hermstad, orienterte om arbeidet med Ung i kyrkja i regi av dei sentralkyrkjelege råda sidan førre Ungdommens kyrkjemøte.

2. Rapport frå UKM-delegatane som tok del på Kyrkjemøtet 2013.

Orienteringa blei gitt av Espen Robsahm Kjørven.
Heidi Nordkvelde og Guro Hansebakken var med på Kyrkjemøtet, men dei var ikkje med på UKM.

3. Rapport frå arbeidet i ungdomsråda og ungdomstinga i bispedømme, og frå organisasjonane.

Delegatane frå kvart bispedømme og kvar organisasjon presenterte arbeidet i bispedømmet/organisasjonen.

UKM 03/13 Val

1. Val av tre representantar til Kyrkjemøtet i 2014

Kyrkjemøtet er det øvste representative organet i kyrkja og blir av somme kalla kyrkjas «Storting». UKM sender fire representantar til å delta på Kyrkjemøtet 3.–8.april 2014 i Kristiansand. Ein av desse fire representantane skal, i samsvar med UKMs forretningsorden, nemnast ut av Utval for ungdomsspørsmål. Dei tre andre skal veljast av UKM.

UKM valte:

Nora Baartvedt (19 år, Bjørgvin)
Ingeborg Holberg (24 år, Norges KFUK-KFUM)
Marit Nygård Halvorsen (17 år, Tunsberg)

VARA:

Marit Ottesen-Næss Marman (20 år, Borg)
Håkon Øverbø (22 år, Oslo)
Agnes Sesilia Andersen (16 år, Stavanger)
May Bente Anita Jønsson Botnevik (24 år, Nidaros)
Karen Helene Bøhn Melhus (18 år, Agder og Telemark)
Espen Robsahm Kjørven (26 år, Borg)
Elias Nikolai Øyehaug Opsvik (16 år, Møre)
Sondre Karstad (19 år, Tunsberg)
Knut Nesse Stavseth (21 år, Norges KFUK-KFUM speiderne)
Princess Dayo Williams (17 år, Changemaker)

2. Val av tre representantar til Utval for ungdomsspørsmål

Utval for ungdomsspørsmål (Ufung) er eit rådgivande organ for sekretariatet i Kyrkjerådet og spesielt for ungdomsrådgivaren i Kyrkjerådet. Ufung skal arbeide med saker som vedkjem ungdom i Den norske kyrkja nasjonalt og internasjonalt, og har eit spesielt ansvar i planlegginga og gjennomføringa av Ungdommens kyrkjemøte.

UKM valte:

Håkon Øvrebø (22 år, Oslo) valt for 2 år
Mari Haave Dvergsdal (22 år, Sør-Hålogaland) valt for 2 år
Sondre Karstad (19 år, Tunsberg) valt for 1 år

Vedtak - UKM 04/13

Kirkens engasjement for menneskerettigheter

UKM2013 har jobbet med spørsmålet om kirkens engasjement for menneskerettighetene. Menneskerettighetene er et moderne begrep som ikke er brukt i Bibelen. Jesu tale i synagogen i Nasaret gir oss likevel en tydelig pekepinn om vårt ansvar for å stå opp for andres rettigheter:

«Herrens ånd er over meg, for han har salvet meg til å forkynne et godt budskap for fattige. Han har sendt meg for å rope ut at fanger skal få frihet og blinde få synet igjen, for å sette undertrykte fri, og rope ut et nådens år fra Herren» (Luk 4.18-19)

I menneskerettighetserklæringen fra 1948 står det at alle mennesker har en iboende verdighet. Menneskets ubetingede verdighet er umistelig og kan aldri fratras et menneske selv om menneskerettighetene ikke skulle være oppfylt. Som kirke har vi et særlig ansvar for menneskeverdet. Dette fordi mennesket er skapt i Guds bilde og har en ukrenkelig verdi, uavhengig av nasjonalitet og statsborgerskap.

UKM2013 understreker at brudd på menneskerettighetene finner sted og må bekjempes på lokale, nasjonale og internasjonale nivå.

UKM2013 mener kirken må ha et særlig engasjement for menneskerettighetene som knytter seg til; urbefolkning og barns rettigheter, diskriminering på bakgrunn av sosial tilhørighet, økonomisk situasjon, kjønn, seksualitet og funksjonsevne.

For UKM2013 er det viktig å erkjenne de menneskerettighetsbrudd som kirken har vært med å legge til rette for gjennom historien. Samtidig mener UKM2013 at det er viktig å holde fokus fremover og slik sikre at kirken arbeider kontinuerlig med menneskerettighetene, i form av å inspirere til både globalt, nasjonalt og lokalt engasjement.

UKM2013 mener at kirken er en moralsk pliktberer. Vi definerer moralske pliktberere som individer og institusjoner som har makt og/ eller ressurser til å påvirke menneskers levestandard. Av denne grunn mener vi at engasjementet for menneskerettigheter ikke kan velges bort, men må integreres i kirkens arbeid.

UKM2013 har i dette arbeidet reflektert over vårt eget ansvar som enkeltmennesker i møtet med menneskerettighetene. UKM2013 ønsker i lys

Matteus 25.40,45

«Og kongen skal svare dem: Sannelig jeg sier dere: Det dere gjorde mot en av disse mine minste søsken, har dere gjort mot meg. (...) Da skal han svare dem: Sannelig jeg sier dere: Det dere ikke gjorde mot en av disse minste, har dere heller ikke gjort mot meg.»

Artikkel 25 i menneskerettighetserklæringen

1. Enhver har rett til en levestandard som er tilstrekkelig for hans og hans families helse og velvære, og som omfatter mat, klær, bolig og helseomsorg og nødvendige sosiale ytelser, og rett til trygghet i tilfelle av arbeidsløshet, sykdom, arbeidsuførhet, enkestand, alderdom eller annen mangel på eksistensmuligheter som skyldes forhold han ikke er herre over.

2. Mødre og barn har rett til spesiell omsorg og hjelp. Alle barn skal ha samme sosiale beskyttelse enten de er født i eller utenfor ekteskap.

Utredningen *Det livssynsåpne samfunn* kom i januar 2013. Utvalget skulle se på Norges helhetlige tros- og livssynspolitikk og komme med innspill til Stortinget på hvordan staten skal forholde seg til tros- og livssynspolitikk.

av Matteus 25.40,45 å oppfordre menigheter og enkeltmennesker til i praktisk og holdningsskapende arbeid å bidra til å sikre grunnleggende rettigheter og utøve nestekjærlighet.

Det å jobbe for menneskerettighetene er noe som alle enkeltmennesker på tvers av tro og livssyn er forpliktet til. UKM2013 vil særlig løfte frem artikkel 25 i menneskerettserklæringen, som viser menneskeverd i praksis. For at denne artikkelen skal kunne oppfylles må vi som mennesker i verdens rikeste land dele av det vi har og ha et bevisst forhold til vårt forbruk. Blant annet slik kan vi være med på å bidra til å realisere artikkel 25. UKM2013 vil utfordre enkeltmennesker til blant annet å engasjere seg i organisasjoner som arbeider for å fremme menneskerettigheter.

Konkrete utfordringer til engasjement

Som vist over mener UKM2013 at engasjementet for menneskerettighetene ikke kan velges bort, men må være en integrert del av kirkas arbeid. I lys av behandling har UKM2013 følgende utfordringer til samfunn og kirke:

UKM2013 utfordrer Regjering og Storting:

- **til å ta inn menneskerettighetserklæringen** og tilhørende konvensjoner i Grunnloven. UKM2013 vil særlig fremheve viktigheten av at artikkel 25 i menneskerettighetserklæringen tas inn.
- **til å ta klar avstand fra mobbing** på bakgrunn av tro og livssyn, og til å arbeide for at skolemyndighetene ta dette på alvor. Ingen må settes i bås ut fra reell eller antatt religiøs tilhørighet.

UKM2013 utfordrer Kirkemøtet:

- **til å erkjenne** og aktivt ta avstand fra menneskerettighetsbrudd.
- **til i sitt arbeid å være oppmerksom** på de perspektiver som ble fremholdt i arbeidet med utredningen Det livssyns åpne samfunn, Spesielt vil UKM 2013 vise til sak UKM 05/11 «Tru og kyrkje i det offentlige rom» som gir viktige innspill til dette.
- **til å ha et særlig ansvar** for dem som ikke ivaretas av rettigheter som gis gjennom statsborgerskap. UKM2013 ser med uro på at mange tilreisende mennesker i nød stigmatiseres og ikke får sine grunnleggende rettigheter oppfylt.
- **til å være en tydelig stemme** i både generelle miljø- og klimaspørsmål og når det gjelder samefolkets spesifikke rettigheter i slike saker, f. eks mineralutvinning reinbeiteområder). Vi vil at kirken skal være bevisst sine valg også når det kommer til vårt alles ansvar og rett til et miljø. Vi ber derfor om at Kirkemøtet ser til ILO-konvensjon 169, og Grunnlovens §110.

ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, del 1 art 4.1:

Det skal treffes særlige tiltak for å sikre, på en hensiktsmessig måte, enkeltpersoner fra vedkommende folk og deres institusjoner, eiendom, arbeid, kultur og miljø.

Grunnloven § 110a:

Det paaligger Statens Myndigheter at lægge Forholdene til Rette for at den samiske Folkegruppe kan sikre og utvikle sit Sprog, sin Kultur og Sit Samfundsliv.

Grunnloven § 110b:

Enhver har Ret til et Milieu som sikrer Sundhed og til en Natur hvis Produktionsævine og Mangfold bevares. Naturens Ressourcer skulle disponeres du fra en langsiktig og alsidig Betragtning, der ivaretager denne Ret ogsaa for Efterslægten. For at ivaretagere deres Ret i Henhold til Foregaaende Led, ere Borgerne berettigede til Kundskab om Naturmilieuets Tilstand og om Virkningerne af planlagte og iværksatte Indgreb i Naturen.

DEN NORSKE KYRKJA

Ungdommens kyrkjemøte 2013

- **til å være en aktiv pådriver** for at menneskerettighetene blir tatt inn i Grunnloven. UKM2013 mener at artikkel 25 særlig må nevnes i Grunnloven.

UKM2013 utfordrer Kirkerådet og Mellomkirkelig råd:

- **til dialog med søsterkirker** som ulike måter gir sin støtte til eller legger til rette for at menneskerettigheter brytes.
- **til å følge opp og støtte** UKM-sak 8/13 om kastediskriminering.
- **til å lage en guide med** bakgrunn i en bibelsk begrunnelse for hvordan lokalmenigheter og enkeltpersoner kan arbeide med menneskeverd i praksis.

UKM2013 utfordrer menighetene i Den norske kirke:

- **Til å med sin kjennskap** til lokale forhold, gjennom synlighet og lokalt engasjement være med på å bidra til å gi medmennesker en opplevelse av å bli hørt, sett og respektert.
- **til å tematisere og forkynne** menneskeverd, herunder menneskerettigheter, i menighetsarbeidet.

Vedtak UKM 05/13.

Hvordan snakke om seksualitet og teologisk uenighet i kirken?

Er det noen som har monopol på Bibelen eller nestekjærligheten? Om samlivsdebatten i kirken.

I kirkens nære fortid har samtalen om seksualitet og kanskje særlig homofilt samliv skapt mange sår og vært preget av uforsonlige holdninger. Teologiske standpunkt har blitt satt opp mot hverandre, og mange har blitt tillagt meninger og holdninger det kanskje ikke er grunnlag for. Her kan unødvendige vrangforestillinger ha fått fotfeste, som for eksempel at liberale ikke bryr seg om Bibelen og Guds vilje, og at konservative ikke bryr seg om sine medmennesker og nestekjærlighet.

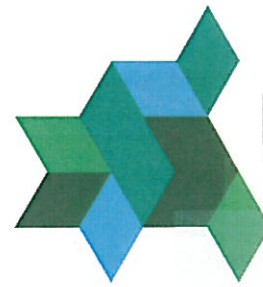
Temperaturen i debatten har gjort sitt til at mange i kirken ikke lenger ønsker å stå fram med sine standpunkt fordi de ikke vil bli satt i bås eller bli angrepet for sine meninger. Skal det være tillatt å komme med utsagn som for eksempel: «Det er synd når en kirke brenner ned, men enda verre når den forvitrer innenfra» som argument mot de som er for likekjønnet ekteskap, eller "Konservative kristne må svare for høye selvmordstall blant homofile"? Den norske kirke er et kristent fellesskap, og UKM13 vil understreke at det i en slik debatt må være grenser for hva man kan si om sine meningsmotstandere. Det kirkelige samtaleklimaet i krevende teologiske spørsmål er ved flere anledninger blitt drøftet av UKM. Vi vil trekke fram et vedtak fra UKM 08/07:

I usemje i teologiske spørsmål må vi ikkje gløyme at debatten handlar om menneske som kjenner spørsmåla på kroppen. Det blir derfor viktig å lytte til det dei homofile seier om livssituasjonen og erfaringa dei har. Samtalen må gå føre seg slik at alle blir respektert som medkristne.

En god dialog kan oppstå dersom begge parter viser gjensidig forståelse og går inn i samtalen med en åpen holdning der man ikke bare er opptatt av å få fram egne synspunkter. I en dialog er ikke nødvendigvis målet å komme til enighet, men at meningsmotstandere får større forståelse for hverandre og hverandres posisjoner. I en slik dialog bør det også være åpenhet for å lære noe, og kanskje til og med for å skifte mening i begge retninger. Ingen av partene i en slik dialog kan kreve å ha monopol på Guds vilje eller nestekjærlighet. UKM13 mener at kirken ikke må slutte snakke om disse spørsmålene, men sørge for at klimaet i debatten blir bedre.

Snakke sammen og lytte. Om å bygge bro over teologiske motsetninger.

Spørsmål omkring seksualitet og homofilt samliv kan både oppleves som kompliserte og krevende å sette seg skikkelig inn i, samtidig som de rører ved dype strenger i menneskers liv. For mange er eksempelvis homofilisaken og spørsmålet om vigsel av likekjønnede et alvorlig samvittighets spørsmål uavhengig av hvilket standpunkt man har i saken.

For å få til en meningsfull og god debatt, mener UKM13 at det er nødvendig å forsøke å forstå hverandres standpunkt og argumentasjon best mulig. Samtidig som det er viktig å respektere den enkeltes samvittighet og standpunkt, vil UKM13 understreke at vi støtter Lærenemndas¹ og Samlivsutvalgets² teologiske standpunkt om at dette spørsmålet ikke er kirkesplittende.

Vi vil derfor fastholde viktigheten av at samtaleklimaet i kirken er av en slik art at det for enhver er trygt å stå fram med sine standpunkt i denne saken. Likevel bør det understrekes at det må være lov å være i en prosess med disse spørsmålene slik at ingen presses til å måtte ta et standpunkt i saken før de eventuelt er klar til det.

Vi oppfordrer til en empatisk nysgjerrighet i møte med andres standpunkt i samlivsetiske spørsmål. Er det mulig å snakke sammen på en måte som verken fører til stigmatisering av dem som vil fastholde tradisjonelle normer og idealer for seksualitet og samliv, eller av dem som vil endre kirkens syn på dette området? En konkret måte å gå fram på kan være å sette seg ned sammen med sine meningsmotstandere, bli kjent med hverandre og lytte til hverandres liv, erfaringer og troshistorie. Dersom en ærlig forsøker å forstå den andres posisjon, kan fordommer rives ned og det kan skapes relasjoner og et kristent fellesskap som tåler uenighet i teologiske og etiske spørsmål. Dette er også en metode UKM13 vil oppfordre menigheter til å bruke både i sitt ungdomsarbeid og i andre sammenhenger der det er teologisk og etisk uenighet. Vi vil her vise til Global Christian Forum (GCF) som praktiserer denne metodikken i økumeniske samtaler.

[GCF] er ingen institusjonalisert organisasjon, men mer et løst nettverk som forsøker å bygge bro mellom kirker og kristne tradisjoner som har stått langt fra hverandre. Metodologien er basert på gruppesamtaler der en deler troshistorie med hverandre. På den måten skapes det klima for lytting og læring som bidrar til å rive ned fordommer. (Sitat fra sakspapirene til UKM sak 06/13 Økumenisk dialog s 5).

Kirkens møte med ungdommer og deres seksuelle erfaringer.

Hvordan opplever unge kristne kommunikasjonen med venner og kjente på skole, jobb og i fritid? Vi må ta på alvor at unge kristne kan oppleve det som krevende å fronte et kristent livssyn i møte med venner og kjente som ikke deler samme tro og livssyn. Uttrykket "superkristen" som mange møter kan kjennes krenkende og stigmatiserende. Den som bekjenner kristen tro kan bli konfrontert med fordommer mot kirkens holdninger og praksis knyttet til områder som eksempelvis alkohol, homofilt samliv og seksualitet mer generelt. Ungdom som vil kalle seg kristne er ikke forpliktet til å stå til rette for alle synspunkt som lever i kirken.

¹ I uttalelsen fra Den norske kirkes lærenemnd (Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken 2006) side 126 står det: «Nemda konkluderer med at den uenighet i skriftbruk og skriftforståelse som her kommer til uttrykk, er en belastning for Den norske kirke, men uten at det nødvendigvis behøver å føre til kirkesplittelse.»

² Samlivsutvalgets rapport (Sammen 2013) side 78:» I kirken er det som kjent betydelig uenighet i synet på homofili og hvordan kirken skal forholde seg til homofile, men ingen vedtak i Kirkemøtet eller Bispemøtet har gjort denne saken til et kirkesplittende faktum.»

Kan det hende unge mennesker og kirken snakker forbi hverandre når seksualitet og samliv tematiseres? At kirken ikke kommuniserer inn i den virkeligheten unge kristne møter både innenfor og utenfor sine kristne fellesskap? Er det slik at kirken holder fram moralske normer som ungdom ikke finner forståelse og aksept for i sin egen virkelighet? Ungdom kan ha andre opplevelser, tanker og erfaringer knyttet til temaet seksualitet enn det som kommer frem i forkynnelse, undervisning og samtaler i kristne sammenhenger. Dette kan gjøre at seksualitet blir et større tabu slik at ungdommer ikke våger å dele sine erfaringer i et miljø som de opplever har en annen standard for hva som er rett og galt. Her vil vi vise til et sitat fra UKM06/04 i saken om Hiv og aids:

"Vi vil snakke åpent og sant om seksualitet, og om hiv og aids. Det er viktig at ungdommers historier blir hørt og tålt, selv om de måtte bryte med kirkas offisielle holdning. Vi vil utfordre både ungdomsledere og andre kirkeledere til å ta dette ansvaret".

UKM13 mener det er viktig at kirken er orientert om ungdommers faktiske erfaringer og ståsted knyttet til seksualitet i dag. Slik kan den forkynnelse og undervisning om seksualetikk som formidles i kirkelig sammenheng treffe bedre og være mer relevant som kristen livstolkning for unge mennesker. Det er en verdi at kirkens ansatte kan si noe om dette på en god måte, og at unge mennesker blir kjent med argumentasjon fra både konservativ og liberal side i kirkens seksualetikk, men det er også mulig for menigheter å søke samarbeid med organisasjoner, skolen, helsesøster og andre som har gode ressurser og fagpersoner på dette temaet.

UKM13 opplever at mange ansatte i kirken synes det er krevende å snakke om seksualetikk med ungdom, og mener derfor det er nødvendig å heve kompetansen rundt dette temaet. Det må utvikles mer ressursmaterieell for kirkelige ansatte og frivillige medarbeidere. Dette kan også øke viljen og frimodigheten til å tematisere saken i møte med unge og voksne mennesker. UKM er derfor glade for at Kirkelig ressurscenter nå er i gang med trosopplæringsprosjektet - *Sunt og sant om seksualitet*. Dette kan på sikt bli en ressurs for menigheter og deres konfirmasjons- og ungdomsarbeid. UKM 13 vil også utfordre de kirkelige utdanningsinstitusjonene til i større grad å sette fremtidige kirkelige ansatte i stand til å snakke om og å veilede i disse temaene på en god måte.

UKM13 OPPFORDRER:

- Det er både viktig *at* vi snakker om disse sakene og *hvordan* det gjøres. UKM13 vil derfor oppfordre kirken og dens ledere til både å fortsette samtalen om seksualitet og samliv, og sørge for at klimaet i debatten blir bedre. Dette kan for eksempel gjøres ved å prøve ut metodikken fra Global Christian Forum som vi har skissert ovenfor.
- UKM13 støtter Samlivsutvalgets og Kirkemøtets teologiske standpunkt om at spørsmålet om homofilt samliv og vigsel av likekjønnede ikke er kirkesplittende, men oppfordrer partene i denne saken til å utvise respekt og empatisk nysgjerrighet overfor sine meningsmotstandere.
- **UKM13 ber Bispemøtet** i sin drøfting og uttalelse om samlivsetiske spørsmål si noe om hvordan Den norske kirke i praksis kan leve med ulike syn i disse spørsmålene.
- **UKM13 oppfordrer kirkelige ansatte** til å være orientert om ungdommers faktiske erfaringer og ståsted knyttet til seksualitet slik at forkynnelse og veiledning blir mer livsnær og relevant for unge mennesker i dag. Her er det også mulig å hente inn eksterne ressurser.

- **UKM13 oppfordrer de kirkelige utdanningsinstitusjonene** til å gi sine studenter nødvendig kompetanse på seksualetikk og samtalen rundt dette.
- **UKM13 ber Kirkerådet** om å samle og gjøre tilgjengelig eksisterende ressursmateriell for kirkelige ansatte. Vi ber også UFUNG vurdere om det på bakgrunn av vedtakene i denne saken er nødvendig å revidere eller å utarbeide ytterligere ressurser på dette området.
- **UKM13 ber Kirkelig Ressursenter** om å ta momentene i dette dokumentet med i arbeidet med trosopplæringsprosjektet *Sunt og sant* om seksualitet.

Vedtak - UKM 06/13

Økumenisk dialog

Innledning

I 2009 behandlet Ungdommens kirkemøte (UKM) en sak om Kirke som fellesskap (UKM 04/09). UKM jobbet med spørsmål knyttet til det å være luthersk, og viktigheten av å ha en identitet og historisk tilhørighet. Samtidig er de viktigste sidene ved troen noe vi deler med alle kristne.

Å samles rundt evangeliet er utgangspunktet for fellesskapet vårt. Samtidig sier Bibelen også noe mer om det å være et slikt fellesskap. Paulus snakker om at vi er lemmer på Kristi legeme. Det betyr at vi har forskjellige funksjoner og gaver; vi utgjør en helhet til sammen og er avhengige av hverandre. (Se for eksempel 1. Kor. 12, Ef. 4 og Romerbrevet 12, 4 – 5. (UKM 04/09)

Her ligger det en fruktbar spenning som gjør at UKM 2013 ønsker å sette økumenisk dialog på dagsorden på alle plan i kirken. Kirkemøtet i 2011 vedtok å sette i gang arbeid med en økumenisk handlingsplan for Den norske kirke (KM-sak 12/11). UKM 2013 ønsker med denne saken å gi innspill til dette arbeidet ved å gi våre perspektiver på økumenisk dialog.

En sentral del av en dialog er å bli kjent med og lære om hverandre. Det er viktig å møte hverandre uten forutinntatte meninger, for å avdekke hvilke konflikter som egentlig finnes og hva som bare er fordommer. Vi viser til at UKM 2013 har behandlet en egen sak om hvordan en snakker sammen om vanskelige samlivsetiske spørsmål (UKM 05/13: Hvordan snakke om seksualitet og teologisk uenighet i kirken). I denne saken vil UKM 2013 peke på andre tema som vi mener er viktige å ha økumenisk dialog om.

Videre er det grunnleggende for dialogen at det er to likeverdige parter. Et slikt likeverdighetsprinsipp forutsetter at alle må ha lov til å tale sin sak og si hva de mener. Vi har et ansvar for å sikre at alle parter i dialogen har den samme friheten til å ytre seg.

Økumenisk dialog på internasjonalt plan

UKM 2013 mener det er viktig at Den norske kirke engasjerer seg i internasjonalt økumenisk arbeid. Vi tilhører en verdensvid kirke som har mye å gi, og som vi har mye å gi til. Jesus selv ba:

Må de alle være ett, slik du, Far, er i meg og jeg i deg. Slik skal også de være i oss, for at verden skal tro at du har sendt meg. (Joh. 17, 20-21).

Fakta

Økumenikk:

Ordet kommer av det greske "oikoumene", som betyr omtrent det samme som "hele den bebodde verden". Det brukes for å betegne dialogen og samarbeidet mellom kristne kirker over hele verden.

Flere kirke-økumeniske uttrykk:

Den verdensvide kirke er en betegnelse som brukes om at alle kristne kirker verden over til sammen utgjør Jesu Kristi kirke i verden.

Den universelle kirke brukes for å betegne alle kristne på alle steder til alle tider.

Kirkens enhet betegner båndet mellom alle kristne som til sammen utgjør Kristi ene legeme.

Når uttrykket kirkens enhet brukes i flertall er det for å beskrive de mange kristne kirker som forsøker å jobbe mot det endelige målet om enhet i Kristus.

Når en skal arbeide med vanskelige teologiske og etiske spørsmål er det viktig å fokusere på hva som er felles for alle kristne og hva som er grunnlaget for kirken. UKM 2013 vil holde frem at troen på den treenige Gud, troen på Jesus som den eneste veien til frelse (Joh. 14,6) og Bibelen som fundament for troen, danner dette grunnlaget for et økumenisk fellesskap.

UKM 2013 ønsker at Den norske kirke ikke skal være redd for å ta opp kontroversielle saker i den økumeniske dialogen, som for eksempel samlivsetiske spørsmål, men Den norske kirke må samtidig være bevisst på at alle kirker ikke nødvendigvis kommer til samme konklusjoner. Det er avgjørende at vi opptrer med varsomhet for ikke å skape unødig misnøye eller risikere samarbeidsbrudd med andre kirkesamfunn. Samtidig har den andre part et medansvar i dialogen. Derfor er det viktig å være tydelig og ærlig på egne meninger, og å holde frem at kirker i de fleste tilfeller kan samarbeide på tross av forskjellige standpunkt i sosialetiske saker.

I møte med unge troende fra andre kirkesamfunn har representanter fra UKM 2013 erfart at vi har mye å lære av hverandre, både kulturelt og teologisk. Her er respekt et nøkkelord, vi må respektere våre ulikheter om vi vil møtes som likeverdige parter i en økumenisk dialog. Samtidig må en være klar over at i praksis har ikke alle mennesker mulighet til å ytre seg fritt. Dette kan ha politiske, kulturelle eller personlige årsaker. I dialog med mennesker med "munnkurv" oppstår det ofte usikkerhet, fordi en ikke alltid vet hva den andre representanten egentlig mener. Dette kan stoppe en potensielt givende samtale for begge partene. Vi bærer med oss våre teologiske syn, men også vår kulturelle og etiske bakgrunn. Å være bevisst på dette i internasjonale økumeniske sammenhenger er svært viktig.

Dette tatt i betraktning må vi fortsette dialogen om nattverdforståelse, slik at alle kristne en dag kan feire nattverd sammen. UKM 2013 vil peke på at dåpsdialogen også er viktig. En gjensidig anerkjennelse av dåp kan ha stor personlig betydning for tro og kristen tilhørighet. Dagens syn på dåp og nattverd i kirken imellom, er gode eksempler på at økumenisk dialog fungerer, siden vi har beveget oss betraktelig nærmere hverandre. Den katolsk-lutherske felleseklæringen "læren om rettferdiggjørelse ved tro" er et annet eksempel på et område hvor kirker etter flere hundre års uenighet har kommet videre. Vi må holde fast på den forståelsen vi har kommet frem til og samtidig fortsette dialogen for å nærme oss hverandre på nye områder.

Et viktig satsingsområde i økumenisk samarbeid er internasjonale samfunnsspørsmål. Blant de sakene som UKM 2013 ønsker å holde frem er arbeidet for menneskerettighetene. UKM 2013 behandler derfor "Kirkens engasjement for menneskerettighetene" og "Kastediskriminering (UKM 04/13 og 08/13) som egne saker. UKM 2013 engasjerer seg også for andre store internasjonale temaer, som for eksempel fattigdomsbekjempelse, klimarettferdighet og miljø. Vi håper på tett samarbeid med andre organer i Den norske kirke og kristne organisasjoner i disse viktige sakene. UKM 2013

Fakta

Norges Kristne Råd: Norges Kristne Råd er et møtested for kristne kirker og trossamfunn og en arena for å bygge gjensidig forståelse og respekt.

Unges Kristne Råd er en årlig samling av unge representanter fra medlemskirkene i Norges Kristne Råd

Nattverd

De fleste lutherske kirker har åpent nattverdbord for kristne fra andre kirkesamfunn. Det finnes noen kirker som på grunn av sin kirkeforståelse ikke aksepterer kristne fra alle andre kirker til sitt nattverdbord. Ortodokse og katolske kirker har for eksempel ikke åpnet sitt nattverdbord for protestantiske kristne.

ønsker at Den norske kirke fremmer samfunnsetiske saker i det verdensvide økumeniske samarbeidet.

Økumenisk dialog på nasjonalt plan

UKM 2013 ønsker spesielt å løfte frem det arbeidet Norges Kristne Råd gjør for den økumeniske dialogen i Norge. I Norges Kristne Råd samles storparten av kirkesamfunnene i Norge på en felles plattform for rådgiving, samarbeid og teologisk samtale. UKM 2013 vil også uttrykke sin støtte til arbeidet i Unges Kristne Råd og fremheve dette som et godt eksempel på økumenisk arbeid blant unge. Den norske kirke har et stort ansvar for å fremme samarbeidet mellom unge kristne i Norge, og UKM 2013 foreslår at unge fra andre kirkesamfunn inviteres til å delta på våre ungdomsting og på Ungdommens Kirkemøte.

Den norske kirke som majoritetskirke rommer mange forskjellige syn på mange viktige spørsmål. I viktige samfunnsetiske spørsmål som menneskerettigheter og klima er det viktig at vi står sammen. UKM 2013 oppfordrer Kirkemøtet til å vedtaksfeste kirkas overordnede syn på blant annet disse sakene slik at vi kan gå inn i nærmere økumeniske samtaler som en samlet kirke.

Økumenikk og dialog handler om kunnskap. En bør vite hva en tror på og praktiserer, og samtidig være åpen for å lære av andres livssyn, holdninger og teologiske praksis. Det kan for eksempel være lettere å akseptere at en ikke kan gå til nattverd i en annen kirke dersom en kjenner årsaken til at denne kirken ikke har et åpent nattverdbord. Kunnskap er nøkkelen til trygghet, både på sin egen og andres tro. Den får vi kun om vi utveksler kunnskap og erfaring gjennom samtale. Bare gjennom å være trygge på oss selv, kan vi lære av hverandre.

Økumenisk debatt er et felles forum der kristne møtes og diskuterer sine oppfatninger. Den norske kirke er stor og rommer mennesker med ulike meninger, trosuttrykk og kristen praksis. UKM 2013 vil derfor peke på at de prinsipper som ligger til grunn for økumenisk dialog også kan anvendes når en skal ta opp vanskelige spørsmål internt i Den norske kirke.

En dialog er en toveis kommunikasjon. Det er en læringsprosess der man føler seg både sett, hørt og satt pris på. Derfor mener UKM 2013 det er viktig at vi aktivt drar inn dialogen i trosopplæringen og i oppfølging etter endt konfirmasjonstid. Det er UKM 2013s oppfatning at ungdom ofte er mer impulsive og åpne for å prøve nye ting, også når det gjelder samarbeid mellom kristne trossamfunn.

Økumenisk dialog lokalt

Unge mennesker praktiserer økumenikk i større grad enn tidligere. UKM 2013 vil hevde at det ikke alltid er teologiske spørsmål som avgjør hvilket kristent miljø unge mennesker knytter seg til. Faktorer som sosial tilhørighet, musikkstil, form på gudstjenesten og familietilhørighet er like viktige for mange. Dette gjør det naturlig for unge kristne å oppsøke flere kristne miljøer.

Likevel finnes det også på lokalt plan mange feiloppfatninger om forskjellige kristne trossamfunn. Selv om skillet mellom de forskjellige menighetene kan være stort, finnes det ofte områder det er mulig å møtes og å samarbeide på. UKM 2013 tror unge kan være viktige initiativtakere til å starte nytt arbeid. Da er det meget viktig at det åpnes for en økumenisk samtale mellom representanter fra kirkene i forkant. Her gjelder også likeverdighetsprinsippet, som forklart i innledningen. UKM 2013 viser til at det flere steder er etablert god praksis på samarbeidsaktiviteter, gudstjenester og bønnesamlinger.

Økumenisk dialog på lokalplan kan også starte med den gode samtalen. De aller fleste kristne trossamfunn vil allerede praktisere forskjellige former for samtaler, gjennom studiesirkler, bønnesamlinger, møtevirksomhet og vitnesbyrd. Dette er metoder som kan videreutvikles i økumenisk sammenheng. Der avstanden mellom trosuttrykk og praksis er stor mellom kirkene, er selve samtalen hvor en deler tro og livserfaringer et godt utgangspunkt for å bygge ned fordommer og lære hverandre å kjenne. Flere eksempler på mellomkirkelig samarbeid kan være ungdomsklubb, møteplasser og fora der man kan dele opplevelser. Lokale kurskvelder er også en mulighet.

Det er viktig at menighetene ser mening i å starte et økumenisk samarbeid. UKM ser flere potensielle positive ringvirkninger, slik som styrket sosialt samhold og at potensielt unødig dobbeltarbeid unngås. UKM 2013 ser for seg at en god og konstruktiv økumenisk debatt på lokalt plan kan føre til trygghet og vennskap mellom kirkene. Vi håper dette kan bidra til å øke kunnskapen om andre kirkesamfunns egenart og bygge en plattform for videre samarbeid. Bakgrunnen for dette ønsket om økumeniske initiativ er at det noen steder er få aktive unge i menigheten. Poenget med samtalen er ikke å understreke hvor man er uenige, men finne punkter der man kan møtes og være enige.

Selv om debatt og dialog er viktig for kirkens indre liv, har det også betydning for hvordan vi oppfattes utenfra. Tydelig splittelse og uenighet innad i de kristne kirkesamfunnene kan i verste fall skape usikkerhet og kan ødelegge for rekruttering til kirka.

Oppfordringer

1. UKM 2013 støtter det økumeniske arbeidet Den norske kirke er engasjert i og oppfordrer Kirkemøtet til å engasjere seg i økumenisk samarbeid internasjonalt, nasjonalt og lokalt.
2. UKM 2013 oppfordrer Kirkemøtet til å fatte vedtak på samfunnsetiske spørsmål som kan tas opp i den internasjonale økumeniske dialogen.
3. UKM 2013 oppfordrer Den norske kirke sentralt til fortsatt å aktivt støtte opp under arbeidet til Norges Kristne Råd, og aktivt støtte Unges Kristne Råd.
4. UKM 2013 ber Kirkerådet om å legge til rette for at økumenisk dialog blir en del av trosopplæringsarbeidet i Den norske kirke.
5. UKM 2013 oppfordrer Kirkerådet og kristne organisasjoner til å gi innspill til Ufung om saker som kan settes på dagsorden på UKM, slik at vi kan opprettholde et tett samarbeid om samfunnsetiske spørsmål.
6. UKM 2013 oppfordrer bispedømmerådene til å satse på økumeniske samtaler på regionalt nivå, og ungdomsrådene til å ta ansvar for å arrangere økumeniske samarbeidsgudstjenester, der dette er relevant og lar seg gjøre.
7. For å skape dynamikk i den økumeniske dialogen anbefaler UKM 2013 ungdomsdemokratiet i Den norske kirke og kristne ungdomsorganisasjoner å aktivt komme med saksinnspill til UKM.
8. UKM 2013 ønsker å invitere unge fra andre kirkesamfunn som observatører til å delta på Ungdommens Kirkemøte, og oppfordrer ungdomsråd og ungdomsting til å gjøre det samme.
9. UKM 2013 ønsker å oppfordre menigheter i Den norske kirke til å ta initiativ til økumeniske samtaler med andre kirker på lokalt plan.
10. UKM 2013 oppfordrer unge i Den norske kirke til aktivt å delta i økumenisk dialog.

Vedtak - UKM 07/13

Kyrkje 18–30

Rom for samtale og engasjement

Innleiing

«Kyrkje 18-30» har vore ei satsing i Den norske kyrkja frå 1993. I 2013 handsama Kyrkemøtet ei sak om unge vaksne. Dei sa: «Kyrkje 18–30» handlar om å vere kyrkje i vår tid. Kyrkjemøtet oppmodar heile kyrkja til å styrkje medvitnet om å vere ei livsnær, relevant og tilgjengeleg folkekyrkje for alle.

Eit resultat av satsinga på Kyrkje 18–30 er antologien «Livsnær, relevant, tilgjengelig» utgjeven av Kyrkjerådet i 2013. Gjennom fagartiklar, reportasjar, samtaletema og tips framhevar antologien nokre moglege vegar å fylgje, og gjev inspirasjon til handling, slik at det kan utviklast gode strategiar i kyrkjelydar, utdanningsinstitusjonar og organisasjonar.

UKM 2013 ynskjer å løfte fram nokre refleksjonar, konkrete forslag og oppmodingar som oppfølging av antologien. På denne måten ynskjer UKM 2013 å gjere orda i antologien om til handling, slik at unge vaksne opplever at deira livserfaring og tru kjem sterkare til uttrykk i kyrkja. Det er lagt ned eit stort og viktig arbeid med utarbeiding av antologien, utfordringa no er å finne gode måtar å nytte materialet på.

Menneske i alderen 18–30 år er ei mobil og mangfaldig gruppe. Mange er i ein livsfase prega av val, oppbrot og etablering. Samstundes er kyrkja alle døypte og kjem til syne når menneske med felles tru samlast om ord og sakrament. Vi er alle eitt i Kristus og har behov for å leve som heile menneske med ande, sjel og lekam. Å vere eit heilt menneske inneber å ta på alvor alle delar av livet slik det er. Derfor er det viktig at kyrkja er ein stad der ein kan byggje relasjonar, tillit og tilhøyrslø. Kyrkja må vere ein stad der også menneske i alderen 18–30 år kan utøve engasjementet sitt, få påfyll og praktisere trua si gjennom ulike tilbod. Dette vil seie at unge vaksne treng forkynning og fellesskap retta mot livsfasen deira. Mange unge vaksne opplever at det einaste høvet til å vere aktiv i kyrkja er å vere leiari. Unge vaksne treng òg ein stad å samlast. Dette kan verke rekrutterande for dei som kyrkja vanlegvis ikkje når. Samstundes er det viktig å ikkje ha ei spesialisert kyrkje, men ei felles kyrkje for alle døypte.

Samarbeid og møtepunkt

UKM 2013 ynskjer at Den norske kyrkja skal bli betre til å nytte breidda av unge vaksne som ressursar i kyrkjelydane. Det å vere frivillig medarbeidar i kyrkjelyden er ein av fleire måtar å engasjere seg på, og kan vere eit møtepunkt og skape fellesskap for unge vaksne. Områda for frivillig medarbeidarskap rommar meir enn ungdomsarbeid og gudstenestearbeid. Ein må tenkje breitt om større og mindre oppgåver, slik at alle som ynskjer å bidra i det frivillige medarbeidarskapet, kan

Ordforklaringar

Antologi

Ein **antologi** er ei tekstsamling, det vil seie ei bok med fleire litterære tekstar, ofte innanfor same sjanger, men frå ulike forfattarar. Ordet stammar frå gresk og betyr opphavleg «blomstersamling».

SBU er Samarbeidsrådet for barne- og ungdomsorganisasjonar er eit møtepunkt mellom Kyrkjerådet og dei kristne barne og ungdomsorganisasjonane med arbeid knytt til Den norske kyrkja.

Kyrkje 18–30.no er ein nettstad der ein finn idear, refleksjonar og ressursar om korleis ein kan arbeide for og med aldersgruppa 18–30 i kyrkja.

finne eit område for teneste, vekst og utvikling for trua si.

UKM 2013 er glad for at kyrkja har fokus på involvering i kyrkjelydane. Derfor er det viktig at utdanningsinstitusjonane også inkluderer opplæring i korleis ein kan involvere og følge opp frivillige medarbeidarar på ein god måte, i dei kyrkjelege utdanningane sine. UKM 2013 meiner at utdanningsinstitusjonane også bør inkludere satsinga Kyrkje 18–30 i dei kyrkjelege utdanningane. Dette kan ein til dømes gjere ved aktivt å nytte antologien «Livsnær, relevant og tilgjengelig» og ressursane på nettsida kyrkje18-30.no.

Dei tilsette i kyrkjelydane har ansvar for å rekruttere, utfordre, fylgje opp og rettleie frivillige medarbeidarar innan tenesteområda sine. Mange gjer eit godt arbeid med dette. Like fullt er det viktig å vere merksam på at omgrep som «leiing» og «medarbeidarskap» er i stadig utvikling og har eit fagmessig innhald som dei tilsette i kyrkelyden må få tilbod om å få oppdatere seg på. UKM 2013 vil understreke at dette er eit kontinuerleg arbeid. Samstundes har menneske i aldersgruppa 18–30 år også eit sjølvstendig ansvar for å utfordre andre i aldersgruppa til å vere med som frivillige.

Mange tilsette i kyrkjelydane møter menneske i aldersgruppa 18–30 år gjennom dåpssamtalar, vigselsamtalar osv. Dette er viktige møtepunkt for kyrkja, for å vere relevant for den gruppa av unge vaksne som vanlegvis ikkje oppsøker kyrkja. Mange av desse søker også til kyrkja i samband med høgtider.

Det vert allereie gjort mykje godt arbeid for aldersgruppa 18–30 år både i og utanfor Den norske kyrkja. Mykje av dette arbeidet vert også drive av dei kristne organisasjonane, og UKM 2013 vil halde fram nytta av å ha eit godt samarbeid der ein dreg vekslar på eksisterande kompetanse og ressursar. Det er viktig å ikkje skape konkurrerende tiltak, men samarbeide om å samle folk frå aldersgruppa. Eit døme på dette kan vere at organisasjonane får nytta lokale i kyrkja. Dette arbeidet og samarbeidsrelasjonen treng ein å tenkje strategisk rundt. UKM 2013 meiner at Den norske kyrkja kan samarbeide tett med organisasjonane om ulike tilbod til aldersgruppa, utan at verken kyrkja eller organisasjonane seier frå seg ansvaret sitt.

Kyrkja ynskjer å vere eit sosialt samlingspunkt der liv og tru kan delast. Det er avgjerande å byggje gode relasjonar og fellesskap både til den lokale kyrkja og Den norske kyrkja nasjonalt. Dette vil bidra til å skape identitet og eigarskap til kyrkja, slik at ho vert opplevd som livsnær, relevant og tilgjengeleg for alle døypte. Det kan igjen føre til at Den norske kyrkja vert oppfatta som lettare tilgjengeleg, og vert ein naturleg stad å oppsøkje når ein flytter til ein ny plass. For å nå ut med informasjon om ulike tilbod er det viktig at kyrkja nyttar aktuelle informasjonskanalar for unge vaksne. UKM 2013 er glade for den store IKT-satsinga i Den norske kyrkja. Vidare i den samanheng ynskjer UKM 2013 at Kyrkjerådet skal lage ein felles app for heile kyrkja som kan romme informasjon om ulike tilbod frå kyrkjelydane. Ein slik app kan vere samlande og vere ein nyttig informasjonskanal særleg når ein flytter til ein ny plass.

UKM 2013 er kjent med at det nokre stader er ulike tilbod særskilt retta mot Kyrkje 18–30. To døme på tilbod som viser godt samarbeid mellom Den norske kyrkja og organisasjonane, kan vere den opne barnehagen til Norges KFUK-KFUM i Fana kyrkje og unge vaksne-kyrkja Majorstua+ i Oslo. Desse arbeida syner ulike måtar å treffe målgruppa på. Her har ein våga å tenkje alternativt for å nå målet om å vere ei livsnær, relevant og tilgjengeleg kyrkje for ei særskild gruppe. Kvar einskild kyrkjelyd

treng ikkje å ha eit slikt tilbod, men UKM 2013 oppmodar til å sjå på mogleg samarbeid mellom fleire kyrkjelydar og organisasjonar.

Musikk er viktig i livet til mange unge. Gjennom arbeidet med ny salmebok er det no mogleg å få stor variasjon i musikalske uttrykk i gudstenesta. Musikken er med på å løfte gudstenesta og det lokale arbeidet i kyrkjelyden. Det er også gode høve til å setje lokalt preg på gudstenesta. Samstundes kan musikken vere med på å forme det lokale arbeidet i kyrkja utover gudstenesta, til dømes som øvingslokale for band og kor-arbeid for unge vaksne.

UKM 2013 ynskjer å trekkje fram det gode arbeidet som vert gjort av studentprestar, feltprestar og andre spesialprestar. Dei treffer mange i aldersgruppa 18–30 år som vanlegvis ikkje oppsøker kyrkja. UKM 2013 vil derfor understreke kor viktig det er med gode ordningar for spesialprestane.

Oppmodingar

- **UKM 2013 oppmodar kyrkjelydane** til å finne lokale samlingspunkt der det er høve til å samlast til meir eller mindre formelle arrangement for å skape møtepunkt og opne for at aldersgruppa 18–30 år kan fylle kyrkja med det dei er opptekne av. Det er viktig at kyrkja kan vere eit lokale som også frivillige kan nytte til eigne arrangement.
- **UKM 2013 oppmodar bispedøma og organisasjonane** til å kartleggje eksisterande regionale og lokale samlingspunkt for aldersgruppa, og gjere denne informasjonen lett tilgjengeleg.
- **UKM 2013 oppmodar SBU** til å halde fram med å ha fokus på arbeidet med Kyrkje 18–30.
- **UKM 2013 oppmodar bispedøma** til å sjå på ungdomsrådgjevarstillingane ved bispedømekontora. Det er ynskjeleg at kvart bispedøme har ei ungdomsrådgjevarstilling som er stor nok til også å vareta oppfølging av arbeid med aldersgruppa 18–30 år.
- **UKM 2013 oppmodar bispedømeråda** til å gjere kursopplegg om oppfølging og rekruttering av frivillige medarbeidarar tilgjengeleg for tilsette i kyrkelydane .
- **UKM 2013 oppmodar Kyrkjerådet** til å vurdere ein felles app for heile Den norske kyrkja som del av den nye IKT-satsinga Kyrkjerådet er i gang med. Dette må og sjåast i samanheng med nettstaden kyrkje18-30.no.
- **UKM 2013 ber utdanningsinstitusjonane** om å inkludere Kyrkje 18–30 i dei kyrkjelege utdanningane og oppmodar til å nytte antologien «Livsnær, relevant og tilgjengelig» og ressursane på heimesida kyrkje18-30.no i arbeidet med dette.
- **UKM 2013 oppmodar ungdomsråda** til å ta saka om Kyrkje 18-30 tilbake til sine bispedøme og arbeide vidare i sine ungdomsråd og ungdomsting.
- UKM 2013 understrekar kor viktig det er å ha eit sterkt demokrati i Den norske kyrkja og ber **Kyrkjerådet** om å halde fram med arbeidet med relevant informasjon til aldersgruppa 15–30 år ved kyrkjelege val.
- **UKM 2013 oppmodar alle ledd i Den norske kyrkja** til å nytte antologien «Livsnær, relevant og tilgjengelig» aktivt i arbeidet sitt.
- **UKM 2013 oppmodar oss sjølve, og andre i aldersgruppa 18–30 år**, til å engasjere seg i kyrkjeleg arbeid.

Vedtak - UKM 08/13 Kastediskriminering

“Hvis du ikke blir ansett som et menneske, gjelder ikke menneskerettighetene”

Som kristne tror vi på grunnleggende likeverd mellom alle mennesker, fordi vi alle er skapt i Guds bilde. Alle mennesker har like stor verdi, og skal derfor behandles som likeverdige. Menneskerettighetene er et uttrykk for dette likeverdet, og de er et viktig verktøy i arbeidet for å skape rettferdige samfunn der alle menneskers verdi blir respektert. Menneskerettighetene kan begrunnes i kristen tro, men er også et verdigrunnlag vi deler med mennesker med andre religioner eller livssyn.

Likevel har de fleste samfunn i større eller mindre grad strukturer som gjør at noen mennesker behandles som om de er mindre verd enn andre. I Norge har grupper som jøder, urfolk, rom og tatere blitt dårlig behandlet gjennom historien. I dag blir mange tilreisende, blant annet romfolk, sett ned på og behandlet som mindreverdige, og deres rettigheter blir ofte ikke fullstendig ivaretatt.

Å respektere menneskers likeverd og kjempe for at menneskers rettigheter blir ivaretatt er en viktig oppgave for alle kristne og for kirken. Kirkens engasjement for menneskerettighetene behandles nærmere i *UKM 04/13: Kirkens engasjement for menneskerettighetene*.

Kastesystemer er en ekstrem form for sosial lagdeling som finnes i en del land. De på toppen av kastesystemet regnes som mer verd enn de lengre nede, og de kasteløse, som i India kaller seg daliter, regnes som urørbare og de rammes av såkalte urørbarspraksiser. Kastesystemer fører til grov diskriminering og alvorlige brudd på menneskerettighetene. Et eksempel på dette er når daliter i India blir tvunget til å gjøre arbeid som regnes som urent og som er direkte farlig, som for eksempel arbeid i kloakksystemene uten beskyttelse. Daliter diskrimineres også i skolen, og mange dalitjenter tvinges inn i prostitusjon. FN regner at 260 millioner mennesker i verden rammes av kastediskriminering.¹

Et kristent menneskesyn, og et menneskesyn som legger menneskerettighetene til grunn, har et budskap til alle som rammes av kastediskriminering: Uavhengig av om du blir diskriminert er du like mye verd som alle andre.

Kastesystemer

Kastesystemer er en ekstrem form for sosial lagdeling som finnes blant annet i India, Pakistan, Bangladesh, Sri Lanka, Jemen, Japan, og i migrantmiljøer i Europa. De på toppen av systemet regnes som mer verd enn de lengre nede. Det er ikke mulig å bevege seg fra en kaste til en annen. Kastesystemet er knyttet til religion og dypt nedfelt i kultur og tradisjon.

Dalit

De om faller faller utenfor de fire kastene i det indiske kastesystemet har gjerne blitt kalt kasteløse, men har selv tatt navnet daliter. De er nederst på den sosiale rangstigen og utsatt for grov diskriminering.

¹ Draft UN Principles and Guidelines for the Effective Elimination of Discrimination Based on Work and Descent,
<http://idsn.org/international-advocacy/un/un-principles-guidelines/>

DEN NORSKE KYRKJA

Ungdommens kyrkjemøte 2013

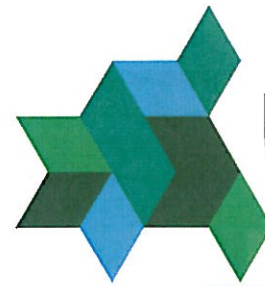
Kristendommens budskap om at alle mennesker er likeverdige i Guds øyne er et grensesprengende budskap for mange daliter. Historiene om Jesus som rører ved spedalske, som på Jesu tid ble oppfattet som urene, har vært viktig for mange.

Det er viktig at de som rammes av kastediskriminering får vite at de har samme verdi som alle andre, og at de har grunnleggende rettigheter. Når rettighetene blir brutt, er det myndighetene i landet som har ansvar for å sørge for endringer som gjør at folk får oppfylt rettighetene sine. Både de som blir diskriminert og de som diskriminerer trenger kunnskap om menneskerettigheter. Men ofte er kunnskap ikke nok, fordi de som er på toppen av systemet ikke ønsker å slutte å diskriminere. Da må endringer tvinges frem. De som er utsatt for diskriminering kan gå sammen og kreve at staten sørger for å oppfylle rettighetene deres. Men dette er ofte lettere hvis de har flere bak seg. Derfor er internasjonal solidaritet viktig: Som kirke i Norge bør vi vise solidaritet ved å stå sammen med kasteløse i å kreve at rettighetene deres blir oppfylt.

Mellomkirkelig råd er en av initiativtakerne til Det norske Dalit Solidaritetsnettverk (NDSN), som i fellesskap med andre norske aktører ønsker å løfte frem saken i Norge. NDSN arbeider for avskaffelse av kastediskriminering og utfordrer norske myndigheter, bedrifter og andre norske aktører som opererer i kasteberørte land, til å øke bevisstheten rundt problematikken og sin rolle.

UKM 2013 mener at Den norske kirke bør vise solidaritet med kirker i land der kastediskriminering skjer. Samtidig må vi være kritisk til kirkene når disse selv praktiserer kastediskriminering. En viktig oppgave for kirken er å knytte kontakter til kirker i India og andre land med kastediskriminering, sende deltakere når de arrangerer møter om temaet, og å invitere gjester til Norge som kan gi oss mer kunnskap og utfordre oss på hvilke bidrag de ønsker fra oss. Det er viktig at engasjement mot kastediskriminering forankres hos de som faktisk rammes av diskrimineringen og at de legger premisser for arbeidet.

Kristne og muslimske daliter opplever å bli dobbelt diskriminert, på grunnlag av kaste og religion. Kristne og muslimer får ikke del i kvoteordninger og andre ordninger som gjelder for daliter som er hinduer, buddhister og sikher. I India er det også en utfordring at kristne aktører utenfra, som arbeider for daliters rettigheter, beskyldes av myndighetene for å ha en skjult agenda; at deres egentlige motivasjon er å omvende daliter fra hinduismen til kristendommen. Når vi som kirke vil vise solidaritet med daliter må vi være oppmerksomme på denne konteksten. Det er viktig å stå sammen med andre sivilsamfunnsorganisasjoner og stater, og at organisasjonene i de berørte land legger premissene for arbeidet. For kirken i Norge er det viktig at vi støtter opp om og presser egne myndigheter til å gå imot diskrimineringen, for å unngå at arbeidet mot kastediskriminering blir ansett som en spesifikk kristen agenda.

UKM

Urørbarhetspraksiser

Urørbarhetspraksiser

Dalitene blir regnet som urørbare eller urene. Det fører til diskriminering, som at daliter ikke kan bruke de samme vannkildene som andre, men må gå langt etter vann, og at de blir diskriminert på, skolen, arbeidsplassen, på kafeer og lignende. Dette skyldes at det regnes som urent for mennesker av høyere kaster å røre ved dem eller bruke samme kopper og bestikk som dalitene. Urørbarhet forsterkes av at daliter tvinges til å gjøre arbeid som regnes som urent, som rengjøring av kloakksystemer og håndtering av døde dyr.

Freds- og menneskerettighets-søndagen:

Andre søndag i advent er Den norske kirkes freds- og menneskerettighets-søndag Kirkens Nord-Sør-informasjon utvikler hvert år materiell til bruk gudstjenester, andakter og studiegrupper til denne dagen. I 2012 var temaet Dalitene – De kasteløse. Materiell til denne dagen finnes på <http://www.kirken.no>.

Den norske kirkes engasjement mot kastediskriminering bør forankres i menighetene i Norge. Menighetene kan ha gudstjenester med fokus på kastediskriminering, og mange av misjonsorganisasjonene som har arbeid i kasterammede land har ressurspersoner med god lokal kjennskap som kan inviteres. Kunnskap om kastediskriminering kan inkluderes i trosopplæringens menneskerettighetsopplæring, og ungdomsarbeidet kan legge til rette for at ungdom kan engasjere seg i denne saken. Mange unge har vært med på Operasjon Dagsverk i 2011 som hadde fokus på kasteløse jenter i Nepal, og kirken kan, gjerne i samarbeid med andre, gi disse unge en mulighet til å føre engasjementet derfra videre. Menigheter kan ta initiativ til møter i lokalsamfunnet og søke samarbeid med andre aktører som har engasjement og kunnskap, for eksempel mennesker med innvandrerbakgrunn, organisasjoner eller enkeltpersoner. Også for de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene gir denne saken en mulighet for å involvere ungdom i konkret menneskerettighetsarbeid.

Som kirke i Norge er det også vår oppgave å si ifra til våre egne myndigheter om hva de bør gjøre for å bekjempe kastediskriminering. Myndighetene bør se på dette som et globalt menneskerettighetsproblem og støtte daliter i kampen mot kastediskriminering, i likhet med hvordan man på 1980- og 90-tallet tok opp kampen mot det rasistiske apartheidsystemet i Sør-Afrika. Norge bør prioritere denne saken høyt i arbeidet i FN og i relasjonene med India og andre aktuelle land. Ikke minst bør norske myndigheter stille krav til norske selskaper, statseide og andre, om at de ikke bidrar til kastediskriminering når de opererer i land der denne diskrimineringen skjer.

Ungdommens kirkemøte 2013 utfordrer:

- **den norske regjeringen til:**
  - o å anerkjenne at kastediskriminering er et alvorlig globalt menneskerettighetsproblem og å kjempe aktivt for avskaffelse av all kastediskriminering (se egen resolusjon).
- **Kirkerådet og Mellomkirkelig råd til:**
  - o å styrke samarbeidet med kirker i berørte land, og i økumeniske organisasjoner, om å bekjempe kastediskriminering
  - o å styrke de norske og globale nettverkene mot kastediskriminering
- **de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene til:**
  - o å sette fokus på kastediskriminering i sitt arbeid for rettferdighet og menneskerettigheter
- **Den norske kirkes menigheter til:**
  - o å sette fokus på kastediskriminering i gudstjenester, ungdomsarbeid og trosopplæring
  - o å søke samarbeid med organisasjoner og andre aktører i sitt lokalmiljø
  - o å støtte organisasjoner som kjemper for daliters rettigheter, for eksempel gjennom kollekt
- **oss selv og andre ungdommer til:**
  - o Å bringe videre kunnskap om, og engasjement mot, kastediskriminering til sine menigheter og organisasjoner
  - o Å ta opp kastediskriminering i bispedømmenes ungdomsting
  - o Å være bevisst på egne holdninger og handlinger overfor medmennesker og ta oppgjør med stigmatisering av grupper i vårt eget samfunn

Vedlegg til UKM 08/13

Uttalelse fra Ungdommens Kirkemøte 2013:

Norge må bekjempe kastediskriminering!

Ungdommens kirkemøte 2013 utfordrer den norske regjeringen til å anerkjenne at kastediskriminering er et alvorlig globalt menneskerettighetsproblem, og til å kjempe aktivt for avskaffelse av all kastediskriminering.

“Hvis du ikke blir ansett som et menneske, gjelder ikke menneskerettighetene”

Kastesystemer er en ekstrem form for sosial lagdeling, hvor de på toppen av kastesystemet regnes som mer verd enn de på bunnen av systemet. FN regner at 260 millioner mennesker i verden rammes av kastediskriminering¹, disse regnes som urene og rammes av urørbarhetspraksiser. Kastesystemer fører til grov diskriminering og alvorlige brudd på menneskerettighetene. Et eksempel på dette er når daliter (kasteløse) i India blir tvunget til å gjøre arbeid som regnes som urent og som er direkte farlig, som for eksempel arbeid i kloakksystemene uten beskyttelse. Daliter diskrimineres også i skolen, og mange dalitjenter tvinges inn i prostitusjon. Kastediskriminering bryter fundamentalt med grunnleggende verdier om alle menneskers likeverd.

UKM 2013 er glade for at regjeringspartiene ønsker å sette kampen for menneskerettigheter høyt i sin utenrikspolitikk. Vi utfordrer regjeringen til å prioritere kampen mot kastediskriminering i arbeidet i FN, for eksempel i FNs menneskerettighetsråd og i rådets landgjennomganger av kasterammede land.

UKM 2013 utfordrer videre regjeringen til å stille krav til norske selskaper, statseide og andre, om at de ikke bidrar til kastediskriminering når de opererer i land der denne diskrimineringen skjer. Kjennskap til og en aktiv holdning mot kastediskriminering, er en forutsetning for å drive effektivt bistandsarbeid og samfunnsansvarlig næringsvirksomhet i disse landene.

Det er vårt felles ansvar som medmennesker å stå opp for undertrykte menneskers rettigheter.

---

¹ Kastesystemer er en ekstrem form for sosial lagdeling som finnes blant annet i India, Pakistan, Bangladesh, Sri Lanka, Jemen, Japan, og i migrantmiljøer i Europa. De på toppen av systemet regnes som mer verd enn de lengre nede. Det er ikke mulig å bevege seg fra en kaste til en annen. Kastesystemet er knyttet til religion og dypt nedfelt i kultur og tradisjon.

Vedtak - UKM 09/13

Forslag til hovedsak/tema til UKM 2014

Utvalg for ungdomsspørsmål (Ufung) foreslo at hovedtema for 2014 tar utgangspunkt i tema som vedtas på UKM 2013. Dette skal være et fokusområde i alle organisasjoner, ungdomsråd og ungdomsting frem til UKM 2014.

Ungdomsrådene og organisasjonene bes om å sende inn sine vedtak som innspill til UKM-sak innen 30.april 2014 slik at denne kan forberedes. Vi ber også om at alle da sender inn forslag på hovedtema for 2015.

Bakgrunn for behandlingen kommer fra UKM 06/10:

"På det aktuelle UKM lanserast eit tema som blir ei sak på det påfølgjande årets UKM. Denne saka tar delegatane attende til UR som får frie tøyler med tanke på korleis dei handsamar temaet. Handsaminga og vedtaket-/a blir sendt til Ufung før ferdigstilling av sakspapira til UKM. Viss mogleg ønskjer UKM at dette blir ein sak som skal på Kyrkjemøtet. UKM bed Ufung leggje til rette for at val av tema blir ein prosess der det regionale leddet involverast og har medråderett."

Forslag til saker som det ble stemt over:

- Diakoni
- Den verdensvide kirke
- Bønn
- «Superkristen»?
- Tørre å være seg selv
- Perfekt?
- God nok
- Hjemløse (tiggere, fattigdom)
- Tilstede/ Synlig og tilstede
- Ledelse
- Liturgi og symbolikk
- Hvem er min neste
- Nattverd
- Seksualitet
- Omsorg
- Sjelesorg
- Etterfølgelse (Være Jesu etterfølger)
- Synd versus frelse (undertittel: Tabu/er det så farlig da?)
- Fellesskap
- Tillit
- Forståelse
- Psykisk helse

Temaet som vant avstemmingen for UKM 2014 – **«Superkristen»?**

Det følger et vedlegg med saken.

Vedlegg UKM 09/13

Til hjelp for ungdomsråd, organisasjoner og Ufung i arbeidet med temaet sier forslagsstiller Magnus Gibbs (Ung Kirkesang) dette som sin begrunnelse for saken:

Mange ungdommer nå til dags blir ofte spurt om de er «superkristne». Veldig få vet hva de skal si og kan lett bli satt ut. De begynner å spørre seg selv om de er kristne nok. Er det mulig å være superkristen eller for lite kristen, eller er man rett og slett bare kristen? Jeg håper at dette temaet skaper en diskusjon om hva det å være kristen egentlig vil si, men også at psykisk helse får en plass. Det er viktig at ungdommer tør å være seg selv og ikke er flau over sin egen religion. Jeg håper at vi kan derfor komme fram til hvordan man kan gjøre ungdommer tryggere på seg selv og den de er.

Dersom man er åpent kristen har man en tendens til å bli stemplet. Man kan møte mange fordommer. Folk kan lett tro at man tror på kreasjonismen, og det er nesten umulig å forklare at man kan tro på big bang/darwinismen og fortsatt kalle seg en kristen. Er det mulig å tro på vitenskap OG kristendommen, eller må man rett og slett velge? Mange har det også for seg at de kristne drikker ikke, og de har selvfølgelig ikke sex før ekteskapet. Er det slik i dagens samfunn eller er det ikke? Hvordan skal man takle slike kommentarer og det å bli stemplet på denne måten?

Rundt om i landet arrangeres det mange treff for kristne ungdommer. Her samles mange ungdommer som har felles interesser, men også felles tro. De har ofte mange faste rutiner slik som at de synger før de spiser, når de står opp deltar alle på morgensamling, og før de skal legge seg er det kveldsbønn. Hjemme derimot har ikke ungdommene det slik. I mange menigheter finnes det kun den vanlige gudstjenesten på søndager. Dette fører til at når en ungdom er på leir er det lettere å tro, men når han kommer hjem er det tilbake til de samme, gamle sporene.

Jeg håper at temaet superkristen blandes med psykisk helse. Jeg føler at de har mye til felles. Ungdommene nå til dags kjenner ikke til psykiske helse. Mange har kanskje hatt det som et fag på ungdomsskolen, men de fikk ikke mye ut av det. Jeg håper at dette temaet vil få folk til å bli sikrere på seg selv og hva det vil si å være kristen i dagens samfunn.

UKM tar også opp anliggendet i UKM 05/13

Hvordan opplever unge kristne kommunikasjonen med venner og kjente på skole, jobb og i fritid? Vi må ta på alvor at unge kristne kan oppleve det som krevende å fronte et kristent livssyn i møte med venner og kjente som ikke deler samme tro og livssyn. Uttrykket "superkristen" som mange møter kan kjennes krenkende og stigmatiserende. Den som bekjenner kristen tro kan bli konfrontert med fordommer mot kirkens holdninger og praksis knyttet til områder som eksempelvis alkohol, homofilt samliv og seksualitet mer generelt. Ungdom som vil kalle seg kristne er ikke forpliktet til å stå til rette for alle synspunkter som lever i kirken.

Uttalelse fra Ungdommens kirkemøte om fattigdomsbekjempelse

Fattigdom må avskaffes!

Gud har skapt nok mat og ressurser til å dekke alle menneskers grunnleggende behov. Fattigdom finnes fordi vi mennesker ikke fordeler godt nok. Det er menneskeskapte fordelingsmekanismer som forårsaker fattigdom.

UKM 2013 vil understreke at verdenssamfunnet i dag har nok kunnskap om hvilke politiske områder som må endres for at vi kan gjennom konkret handling kan avskaffe fattigdom. Vi trenger en mer effektiv bistand og samstemt utviklingspolitikk. Vi trenger en utviklingspolitikk der det innen samtlige politiske områder arbeides for å avskaffe fattigdom.

UKM 2013 vil stille seg bak grunnkravet i KFUK-KFUM sin kampanje «Stop poverty»: Å avskaffe fattigdom innen år 2030.

UKM 2013 er glad for at Den norske kirke er opptatt av rettferdighet og kamp mot fattigdom. Vi vil likevel utfordre hele kirken og andre frivillige organisasjoner i kirken til å jobbe videre for dette. I året som kommer mener vi at det er viktig at kirken jobber for å påvirke politikere andre beslutningstakere, slik at de forplikter seg til å:

- Avskaffe absolutt fattigdom i hele verden innen 2030.
- Utforme og implementere en samstemt politikk som bekjemper fattigdom.
- Jobbe for konkrete, ambisiøse og bindende utviklingsmål i tråd med FNs utviklingsmål for 2015.

Fattigdom er et globalt problem. Derfor angår det også oss i Norge. Fattige barn i Norge rammes også av vår grunnleggende skjeve fordeling av ressurser i verden. UKM 2013 mener at det er viktig at alle kommuner i landet utformer konkrete tiltak for et bedre samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor, slik at alle barn kan få muligheten til en aktiv fritid. Dette er også et arbeid som menigheter og organisasjoner i Den norske kirke må engasjere seg aktivt i.

UKM 2013 utfordrer:

- **Alle medlemmer i Den norske kirke** til å påvirke politikere andre beslutningstakere, slik at de forplikter seg til å:
  - Avskaffe absolutt fattigdom i hele verden innen 2030.
  - Utforme og implementere en samstemt politikk som bekjemper fattigdom.
  - Jobbe for konkrete, ambisiøse og bindende utviklingsmål i tråd med FNs tusenårs mål for 2015.
- **Ufung, Changemaker og KFUK-KFUM** til å legge frem en sak om fattigdomsbekjempelse på UKM 2014.
- **Kirkerådet** til å vurdere om det også er mulig å ta opp fattigdom og fattigdomsbekjempelse på Kirkemøtet 2014/2015. I denne prosessen bør en se om en kan involvere Kirkenes Verdensråd og andre internasjonale økumeniske partnere.

Uttalelse Fra Ungdommens kirkemøte om (K)RLE-faget

Ungdommens kirkemøte 2013 har i år *dialog* som hovedtema. Vi ønsker at det skal være rom for samtale og debatt omkring religions-, tros- og livssynsspørsmål i det norske samfunnet og at unge mennesker skal delta aktivt i denne samtalen.

Den diskusjonen og uro vi nå har fått i forbindelse med lansering av KRLE som nytt navn på faget er, slik UKM 2013 ser det, et tilbakesteg for religions- og livssynsdialog i det norske samfunnet. UKM 2013 mener RLE-faget slik det er i dag, er et viktig redskap for å gi barn og unge kunnskap om ulike religioner og livssyn og et språk til å kommunisere om disse temaene på. Vi vil understreke at en viktig måte å fremme forståelse og fred på, er gjennom kunnskap. Derfor er det viktig at vi i skolen har ett religions-, livssyns- og etikkfag som samler alle.

UKM 2013 er grunnleggende positiv til at alle fortsatt skal lære viktige grunntrekk om kristendommen som religion på skolen slik det er i dagens RLE-fag, men vi ser ikke nødvendigheten av å endre navn på faget.

UKM 2013 ønsker at man i stedet for å tvinge igjennom et symbolsk navneskifte, satser på å heve kompetansen hos lærere som underviser i faget og gjør det til et obligatorisk fag i lærerutdanningen. Siden RLE er et fag med stor relevans for unge menneskers liv i et flerkulturelt samfunn, er det viktig at de som formidler kunnskapen er kompetente på feltet.

Vi vil fremheve at samfunnet er tjent med at alle mennesker har kunnskap om hverandres tro og livssyn, men at hvert enkelt trossamfunn må få støtte til og mulighet for å drive trosopplæring. Kristendommen holdes ikke levende i det norske samfunnet ved å sette en K foran RLE, men ved at vi som kirke tar ansvar for å videreformidle tro og trospraksis til neste generasjon.

Disse var med på UKM13

Oslo

Frida Skancke
Rikke Lillelien

Oslo, Døvekirken

Katja Eidesen
Minh Hung Lu (observatør)

Borg

Marit Ottesen-Næss Marman
Sebastian Isaksen
Espen Robsahm Kjørven (KM13)

Tunsberg

Sondre Karstad
Marit Nygård Halvorsen

Sør-Hålogaland

Marius Jakobsen
Hanna Marie Eidner
Mari Haave Dvergsdal (BDR)

Bjergvin

Nora Baartveidt
Stine Vatne Hansen

Nidaros

Kevin Hoel Tårnås
Elise Malene Sørhøy
May Jønsson Botnvik (Samisk)
Agnes Sofie Gjeset (BDR)

Hamar

Katrine Kleiven
Anne-Lise Brenna Ording (BDR)

Møre

Fredrik Rafteseth
Elias Nicolai Øyehaug Opsvik
Marianne Brekken (BDR)
Målfrid Jakobsen (BDR)

Stavanger

Agnes Sesilia Andersen
Eivind Krakk

Nord-Hålogaland

Klara Marie Borud
Tina Marie Stokke

Agder og Telemark

Øyvind Breilid Svendsen
Karen Helene Bøhn Melhus
Agder og Telemark

KFUK-KFUM

Ingeborg Holberg

Changemaker

Princess Dayo Williams

Ung Kirkesang

Magnus Gibbs
Madelène Leidland (observatør)

NMS-U

Gunnhild Næg
Sven Fjelde (observatør)

Ufung

Gunnhild N. Hermstad
Tone S. Kaufmann
Julie Ane Ødegaard
Frøydis Ingjerdingen
Kristian Myhre
Håkon Øvrebø

Tolker

Monica Kjønne
Cindy Mari Wedwik

Sekretærer:

Ingjerd Ropeid Andreassen (Feltprestekorpset)
Guro Almås (Mellomkirkelig råd)
Beate Fagerli (Mellomkirkelig råd)
Arnt Johan Vistnes (Bjergvin BDR)

Ungdomsrådgivere

Ole Martin Thelin (Tunsberg)
Maria Roysdatter Steinsvik (Samisk Kirkeråd)
Halvard Bjørkås (Hamar)
Petter Rønneberg (Oslo)
Anne Line Kroken (Bjergvin)
Kjetil Viland (Agder og Telemark)
Christfried Kaul (Møre)
Olav Dahle Svanholm (Nidaros)

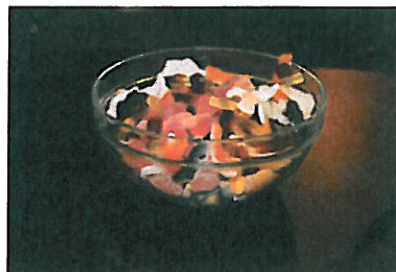
Annen stab

Kjersti Kolbjørnsrud (Kirkerådet)
Paul Erik Wirgenes (Kirkerådet)
Gerd Karin Røsæg (Kirkerådet)
Kristine Aksøy (Kirkerådet)
Randi Langkaas (Kirkerådet)

Gjester

Halvor Nordhaug (Biskop i Bjergvin)
Atle Sommerfeldt (Biskop i Borg)
Adelheid Firing Hamsal (KFUK-KFUM)
Trygve Wyller (Teologisk fakultet)
Gunnar Mindestrømmen (Presteforeningen)
Bård Mæland (Missionshøgskolen)
Morten Eikli (Blå Kors)
Harald Skarsaune (Kirkelig Undervisningsforbund)
Ingebrikt Kvam (Changemaker)
Knut Tveitereid (NLA)

**Takk til alle
delegater og
medarbeidere!**

Stemningsrapport

